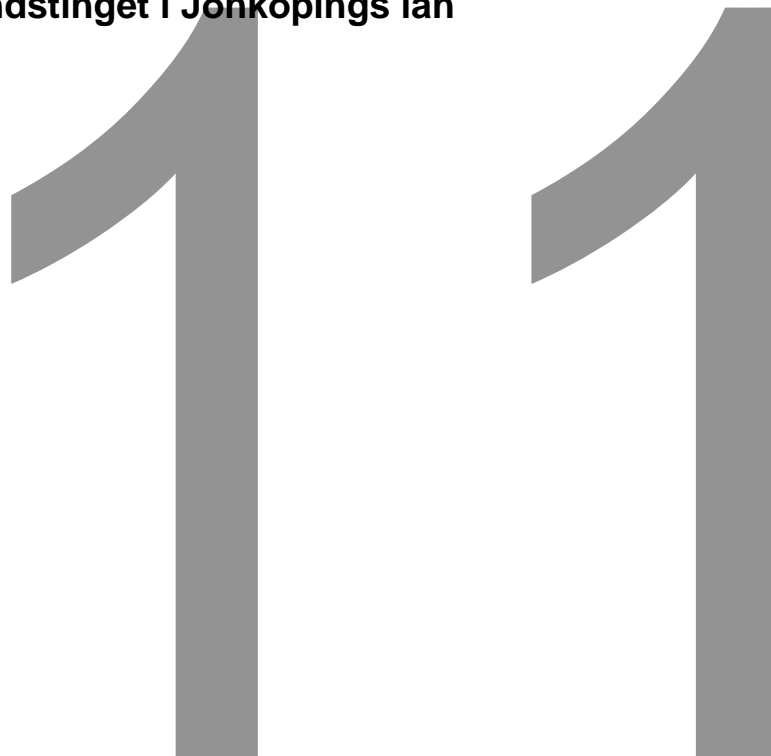

**Motion: Skapa ett skydd för "visselblåsare" i
Landstinget i Jönköpings län**

Handlingar i ärendet:

Landstingsstyrelsens skrivelse till landstingsfullmäktige

Yttrande från Allmänpolitiska utskottet

Protokollsutdrag från Allmänpolitiska utskottet 2013-04-09

Motion från Inga Jonasson och Mikael Ekvall, Vänsterpartiet

Landstingsfullmäktige

Motion: Skapa ett skydd för ”visselblåsare” i Landstinget i Jönköpings län

I en motion till fullmäktige föreslår Inga Jonasson och Mikael Ekvall, Vänsterpartiet

att Landstinget i Jönköpings län undersöker möjligheten att införa en oberoende mottagarfunktion för den som avslöjar brister i landstingets verksamhet eller i verksamheter som finansieras av Landstinget,

att uppmärksamma och belöna medarbetare som visat civilkurage i arbetet, genom att ett civilkuragepris inrättas.

Allmänpolitiska utskottet har avgivit yttrande.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet 2013-06-11.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att motionen avslås.

LANDSTINGSSTYRELSEN

Håkan Jansson
Landstingsstyrelsens ordförande

Agneta Jansmyr
Landstingsdirektör

Landstingsfullmäktige

Motion: Skapa ett skydd för "Visselblåsare" i Landstinget i Jönköpings län

I en motion till fullmäktige föreslår Inga Jonasson och Mikael Ekvall, Vänsterpartiet

- att Landstinget i Jönköpings län undersöker möjligheten att införa en oberoende mottagarfunktion för den som avslöjar brister i landstingets verksamhet eller i verksamheter som finansieras av Landstinget
- att uppmärksamma och belöna medarbetare som visat civilkurage i arbetet, genom att ett civilkuragepris inrättas.

Motionen har remitterats till allmänpolitiska utskottet för yttrande.

Utskottets beredning

Landstinget skall vara en arbetsgivare som ger medarbetarna möjlighet att såväl utvecklas i sitt arbete som att känna sig delaktig i verksamheten. Meddelarfriheten är en väsentlig rättighet som medarbetare har för att kunna informera och påtala brister i verksamheten. Enligt lag har varje svensk rätt att lämna information till t.ex. journalister och man har rätt att vara anonym, för offentlig anställda gäller dessutom att arbetsgivaren inte får efterforska källan (meddelarskydd).

I den medarbetarpolicy som landstinget har står också att det ska vara naturligt för medarbetare att påtala och rapportera avvikelser.

En väl fungerande ledning på arbetsplatsen ser meddelarfriheten som en naturlig del och rättighet för medarbetarna.

Inom ramen för samverkansavtalet mellan landstinget och fackförbunden ska vi ha en öppen dialog om värdet av meddelarfriheten. De fackliga förbunden har också här en stor roll att spela för att påtala och stödja sina medlemmar att kunna använda meddelarfriheten som ett medel att vara med och utveckla och förbättra verksamheten.

När det gäller vårdval och entreprenader har landstinget inte någon laglig rätt att skriva in krav om meddelarfrihet och framförallt inte om meddelarskyddet det är

upp till varje arbetsgivare att som en uppförandekod anta och tillämpa meddelarfriheten för sina anställda.

Socialdepartementet och socialminister Göran Hägglund har initierat ett arbete om hur man kan förbättra föreutsättningarna för meddelarfrihet inom vårdvalet. Socialministern har föreslagit en etisk plattform för vården. Plattformen skulle bland annat innebära att privata vård- och omsorgsgivare med offentlig finansiering frivilligt kan ansluta sig till meddelarfriheten.

Därutöver har justitiedepartementet tillsatt en särskild utredare för att se över frågan om stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet och då framför allt i sådan verksamhet som avser vård, skola och omsorg. Utgångspunkten ska vara att meddelarskyddet för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet så långt som det är möjligt ska vara detsamma som för offentligt anställda. Uppdraget ska redovisas den 30 september 2013.

Meddelarfrihetsfrågorna handlar ofta om ”makt och beroendeförhållande”. Det är aldrig bekvämt att påtala brister. Det finns allt för många vittnesmål om att medarbetare avstått från att ange missförhållanden med motiveringen att ”man kan drabbas”. Ett tillåtande arbetsgivarförhållande skall ge utrymme och möjlighet till att också på detta sätt vara med och utveckla sin arbetsplats.

I regelboken för vårdval, avsnitt 4:16, står det ”personal vid privata vårdenheter ska omfattas av samma meddelarfrihet avseende den medicinska vården som anställda i offentlig verksamhet”. Utskottet vill framföra att inför kommande revidering av regelboken för vårdval bör frågan om meddelarfrihet och meddelarskydd ses över bl.a. med beaktande av social- och justitiedepartementens resultat i frågan.

Utskottet delar inte motionärens förslag om att inrätta en oberoende mottagarfunktion. Det finns dessutom allt för många olösta frågor om sekretess, hantering etc. av dessa anmälningar. Vidare avslår utskottet förslaget om ett civilkuragepris då detta är motsägelsefullt i förhållande till att kunna vara anonym meddelare.

Förslag till beslut

Utskottet föreslås Landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Utskottets behandling av ärendet framgår av bifogat protokollsutdrag.

ALLMÄNPOLITISKA UTSKOTTET

Tommy Bernevång Forsberg
Ordförande

Lena Bohman Hjelmstedt
Utskottssekreterare

Allmänpolitiska utskottet §§ 25-35

2013-04-09 kl.09.00-15.55

Plats: Regionens Hus

- § 31 *Motionen – Skapa ett skydd för ”Visselblåsare” i*
Dnr *Landstinget i Jönköpings län*
LJ I en motion till fullmäktige föreslår Inga Jonasson och
2012/ Mikael Ekvall, Vänsterpartiet
802 - att Landstinget i Jönköpings län undersöker möjligheten att
införa en oberoende mottagarfunktion för den som avslöjar
brister i Landstingets verksamhet eller i verksamheter som
finansieras av Landstinget
- att uppmärksamma och belöna medarbetare som visat
civilkurage i arbetet, genom att ett civilkuragepris inrättas.

Motionen har remitterats till allmänpolitiska utskottet för yttrande.

Vid föregående möte med Allmänpolitiska utskottet diskuterades om yttrandet borde kompletteras med vad som skulle kunna anges i regelboken för vårdval ang. meddelarfrihet och meddelarskydd varvid ärendet återremitterades till planeringsgruppen. Planeringsgruppen lämnade yttrandet utan komplettering. Vid sammanträdet presenterar majoriteten ett kompletterande förslag liksom Socialdemokraterna.

Majoriteten föreslår följande tillägg i brödtextern:

Tillägg mellan andra och tredje stycket sidan 2

"Därutöver har justitiedepartementet tillsatt en särskild utredare för att se över frågan om stärkt meddelarskydd för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet och då framför allt i sådan verksamhet som avser vård, skola och omsorg. Utgångspunkten ska vara att meddelarskyddet för privatanställda i offentligt finansierad verksamhet så långt som det är möjligt ska vara detsamma som för offentligt anställda. Uppdraget ska redovisas den 30 september 2013. "

Tillägg mellan tredje och fjärde stycket sidan 2

"I regelboken för vårdval, avsnitt 4:16, står det 'personal vid privata vårdenheter ska omfattas av samma meddelarfrihet avseende medicinska vården som anställda i offentlig verksamhet'. Utskottet vill framföra att inför kommande revidering av regelboken för vårdval bör frågan om meddelarfrihet och meddelarskydd ses över bl.a. med beaktande av social- och justitiedepartementets resultat i frågan".

Allmänpolitiska utskottet §§ 25-35

2013-04-09 kl.09.00-15.55

Socialdemokraterna föreslår följande tillägg till brödtexten:
Överst på sidan 2 efter ”meddelarfrihet för sina anställda”

Ny mening:

”Vi anser att samma regler för meddelarfrihet och meddelarskydd ska gälla för alla som bedriver offentligt finansierad vård och omsorg. Detta ska skrivas in i Regelboken.”

Andra stycket på sidan 2, sista meningen kompletteras:

”Plattformen **ska** innebära att privata vård- och omsorgsgivare med offentlig finansiering **ska** ansluta sig till meddelarfriheten.”

Tredje stycket på sidan 2, tredje meningen ”Ett tillåtande...sin arbetsplats” utgår och ersätts med följande:

”Tack vare offentlighetsprincipen, meddelarfriheten, efterforskningskyddet och meddelarskyddet har missförhållanden i den offentliga vården upptäckts och rättats till. För patienternas trygghet - oavsett vårdgivare- och personalens vilja att påtala fel, brister och oegentligheter måste dessa lagar/skydd gälla även i offentligt finansierad privat vårdverksamhet.”

Mikael Ekvall yrkar på att motionen skall bifallas.

Förslagen diskuteras.

Ordföranden ställer först proposition på majoritetspartiernas förslag och Socialdemokraternas förslag och finner att utskottet bifaller majoritetens förslag.

Votering begärs med följande voteringsordning: Den som bifaller majoritetens förslag röstar JA. Den som bifaller socialdemokraternas förslag röstar NEJ.

JA röstar följande åtta (8) ledamöter: Erik Lagärde, Urban Persson, Lena Ahnstedt, Anders Gustavsson (M), Kerstin Klasson, Anders Gustavsson (SD), Per Hansson och Tommy Bernevång Forsberg.

NEJ röstar följande fem (5) ledamöter: Annika Hansson, Eva Eliasson, Mikael Ekvall, Torbjörn Laang, och Håkan Sandgren.

Därefter ställer ordförande proposition på liggande förslag att avslå motionen mot Mikael Ekvalls yrkande att motionen skall bifallas. Ordföranden finner att utskottet beslutar enligt

Allmänpolitiska utskottet §§ 25-35

2013-04-09 kl.09.00-15.55

liggande förslag att motionen skall avslås.

Beslut

Utskottet beslutar med voteringssiffrorna 8-5 att bifalla majoritetens förslag till yttrande.

Utskottet beslutar att avslå motionen.

Socialdemokraterna reserverar sig till förmån för eget lagt förslag till yttrandetext.

Mikael Ekvall (V) reserverar sig till förmån för eget lagt förslag att bifalla motionen.

Utdrag: Landstingsfullmäktige

Vid protokollet

Lena Bohman Hjelmstedt

Justeras

Tommy Bernevång Forsberg

Eva Eliasson

Rätt utdraget,
Intygar

Anneli Andersson

Vänsterpartiet

Landstingsgruppen
Jönköpings län

2012 -06- 13

Dnr ..... LJ 2012/802 .....

MOTION

2012 06 13

Till Landstingsfullmäktige i Jönköpings län

Skapa ett skydd för "Visselblåsare" i Landstinget i Jönköpings län.

Vi vet alla att ett gott samhälle behöver människor med civilkurage, människor som törs slå larm om allvarliga brister på den arbetsplats där de arbetar. Medarbetare med civilkurage behövs nu, kanske mer än någonsin, det visar inte minst alla de skandaler som avslöjades under förra året inom äldreomsorgen. Men det är inte problemfritt att larma om missförhållanden på arbetsplatsen. Studier av vad som hänt "visselblåsare" efter att de slagit larm, ger vid handen att nära hälften blivit av med jobbet och att nästan alla utsattes för någon slags bestraffning. Det kunde handla om utfrysning, ryktesspridning eller i enstaka fall rena hot.

I Arbetsmiljöverkets arbetsmiljöundersökningar, som genomförs vartannat år, tycker ungefär var femte anställd att det "alltid" eller "för det mesta" är svårt att framföra kritiska synpunkter som rör arbetsmiljön. Det är allvarligt – inte minst i en verksamhet som Hälso-och sjukvården där det är av största betydelse att missgrepp uppmärksammas och rättas till. De undersökningar som refereras till handlar främst om offentlig sektor, där anställdas yttrandefrihet är grundlagsskyddad. Ändå uppger cirka 40 % av cheferna i en av studierna att de inte vill att personalen går ut med kritik, eller ens kontaktar sitt fackförbund. På konkurrensutsatta arbetsplatser är det vanligt förekommande med självcensur, enligt ett projekt som pågår vid Göteborgs universitet.

En oberoende mottagarfunktion, som garanterar sekretessen, kan vara en viktig åtgärd för att få fler att larma om eventuella missförhållanden. Det är naturligtvis grundläggande och viktigt att från arbetsplatsernas sida uppmuntra även kritiska synpunkter från medarbetarna.

Med anledning av ovanstående föreslås Landstingsfullmäktige besluta

att Landstinget i Jönköpings län undersöker möjligheten att införa en oberoende mottagarfunktion för den som avslöjar brister i Landstingets verksamheter eller i verksamheter som finansieras av Landstinget

att uppmärksamma och belöna medarbetare som visat civilkurage i arbetet, genom att ett civilkuragepris inrättas.

Inga Jonasson

Mikael Ekvall

Vänsterpartiets Landstingsgrupp

Landstingsstyrelsen §§ 98-122

Tid: 2013-06-11, kl 13:00

Plats: Landstingets kansli, sal A

§ 106 *Motion: Skapa ett skydd för "Visselblåsare" i Landstinget i*
Dnr *Jönköpings län*
LJ2012 I en motion till fullmäktige föreslår Inga Jonasson och Mikael
/802 Ekvall, Vänsterpartiet

att Landstinget i Jönköpings län undersöker möjligheten att införa en oberoende mottagarfunktion för den som avslöjar brister i landstingets verksamhet eller i verksamheter som finansieras av Landstinget,

att uppmärksamma och belöna medarbetare som visat civilkurage i arbetet, genom att ett civilkuragepris inrättas.

Allmänpolitiska utskottet har avgivit yttrande och föreslår att motionen avslås.

Vid ärendets behandling yrkar Anna-Carin Magnusson i enlighet med det yrkande som Socialdemokraterna lade i utskottet.

Beslut

Ordföranden ställer proposition på ovanstående yrkanden och finner att landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att motionen avslås.

Reservation Socialdemokraterna till förman för eget yrkande.

Utdrag: Landstingsfullmäktige

Vid protokollet

Siw Kullberg
Justeras

Håkan Jansson
Rätt utdraget,
Intygar

Rune Backlund

Lena Sandqvist